

RISICOPROFIEL VEILIGHEIDSREGIO IJSSELLAND – HOOFDPUNTEN IN PERSPECTIEF

Inleiding

Ontwikkelingen in de samenleving, ook op het gebied van veiligheid, vragen om een wendbare veiligheidsregio. Een organisatie die duidelijk voor ogen heeft welke waarde zij vanuit haar kracht toevoegt op basis van de behoefte van de samenleving. Een veiligheidsregio die weet welke rol zij daarin neemt.

Om invulling te geven aan deze behoefte en ambitie formuleerde Veiligheidsregio IJsselland (Organisatieplan 2017) een duidelijke richting in haar missie en visie:

Missie (Waarom bestaan wij?)

Versterken van veiligheid in de fysieke leefomgeving: risico's beperken waar het kan en incidenten bestrijden waar het moet.

Visie

Wij kennen de risico's

In 2010 en 2014 inventariseerden we de fysieke risico's in ons gebied en aan de grenzen daarvan. De Wet veiligheidsregio's geeft aan wat die inventarisatie en de analyse daarvan elke 4 jaar moeten inhouden. We gebruiken daarvoor landelijke richtlijnen. Concreet gaat het om het risicoprofiel met een risicobeeld (wat kan ons overkomen?) en een gevolgenanalyse (hoe erg is het?).

De burgemeesters van de gemeenten in het bestuur van Veiligheidsregio IJsselland spraken in 2017 de ambitie uit om het huidige risicoprofiel te verbreden: van statisch naar dynamisch en van fysiek naar integraal. Het huidige risicoprofiel beperkt zich voornamelijk tot de fysieke leefomgeving. Daarnaast leidt de rekenmethode uit de landelijke handreiking en de vierjaarlijkse cyclus tot een statische weergave. Dit heeft als resultaat dat we minder flexibel inspelen op nieuwe en veranderende ontwikkelingen qua risico's. Daarnaast valt te lezen in het visitatierapport van november 2017 dat Vei-

ligheidsregio IJsselland meer aandacht kan besteden aan nieuwe risico's, zoals cybercriminaliteit en terrorisme, en hiermee in het netwerk van (crisis)partners een voortrekkersrol kan vervullen.

Samen met deskundigen van onder andere gemeenten, samenwerkingspartners, politie, defensie, provincie en waterschappen doorliepen we dit proces in 2018. Resultaat is een geactualiseerde risico-inventarisatie/beeld en een herzien risicoprofiel, die nu voor consultatie worden voorgelegd aan de besturen en directies van de gemeenten en de samenwerkingspartners.

De wet geeft ook aan waarvoor we deze gegevens moeten gebruiken. Namelijk voor communicatie over risico's naar inwoners, gemeenten, bedrijven en organisaties in ons gebied. En als basis voor de beleidsagenda/plan, het crisisplan en het dekkingsplan van Veiligheidsregio IJsselland en daarmee voor de uitvoering van onze operationele taken.

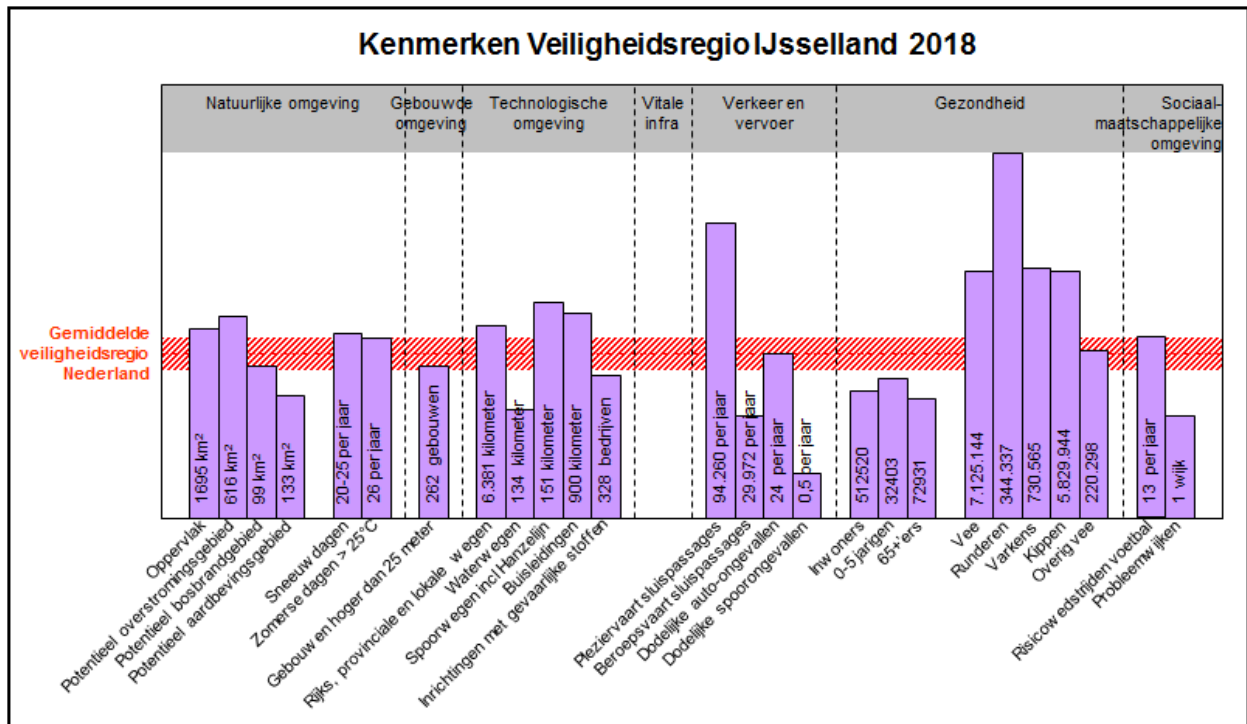
Hoofdpijn in het Risicoprofiel IJsselland is dat het ten opzichte van de bestaande fysieke risico's niet wezenlijk afwijkt van het Risicoprofiel 2014. Over de gehele linie bekeken is er geen duidelijke afname of toename van (grote) risico's. In de verbreding wordt een aantal nieuwe risico's toegevoegd vanuit het perspectief van continuïteit voor de samenleving.

Beleidsagenda/plan 2020-2023

Tegelijk met het Risicoprofiel 2018 ontvangen de besturen van gemeenten en de besturen/directies van de samenwerkingspartners de concept-beleidsagenda 2020-2023 voor consultatie. Vanuit het Risicoprofiel blijft de aandacht voor de aanwezige risico's onverminderd bestaan. Daarnaast gaan we komende jaren focussen op een aantal nieuwe ontwikkelingen. Dat is te zien bij de doelstellingen voor de veiligheidsrisico's en acties om die doelstellingen te bereiken.

HOOFLIJNEN RISICOPROFIEL VEILIGHEIDSREGIO IJSSELLAND 2018

Kenmerken Veiligheidsregio IJsselland 2018

Risicobeeld 2018

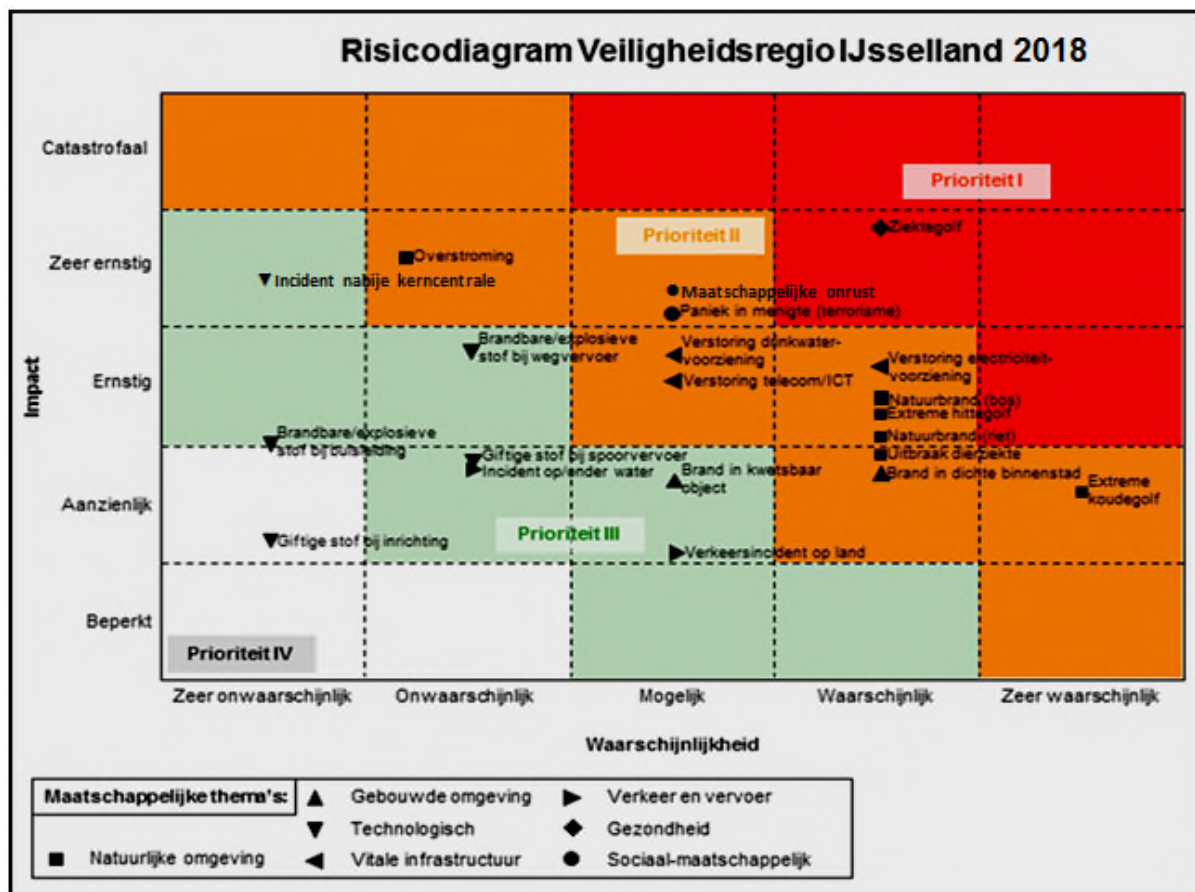
Het risicobeeld staat samengevat in deze tabel.

Risicolocaties	Dalfsen	Deventer	Hardenberg	Kampen	Olst-Wijhe	Ommen	Raalte	Staphorst	Steenwijkerland	Zwartewaterland	Zwolle
Natuurlijke omgeving											
Potentieel overstromingsgebied(en)	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Potentieel natuurbrandgebied meer dan 100 ha	ja	nee	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	nee	nee
Gebouwde omgeving											
Kwetsbaarheden	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Technologische omgeving											
Inrichtingen met gevaarlijke stof	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja

Risicolocaties	Dalfsen	Deventer	Hardenberg	Kampen	Olst-Wijhe	Ommen	Raalte	Staphorst	Steenwijkerland	Zwartewaterland	Zwolle
Vitale infrastructuur en voorzieningen											
Kwetsbaarheden	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Verkeer en vervoer											
Snel-, rijks- of provinciale weg(en)	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Spoorweg(en) intercity of hogesnelheid	ja	ja	ja	Ja	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja
Waterweg(en) schepen meer dan 25 opvarenden	nee	ja	nee	ja	ja	nee	nee	nee	nee	ja	ja
Gezondheid											
Kwetsbaarheden	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Sociaal-maatschappelijke omgeving											
Evenement(en) meer dan 5.000 aanwezigen	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Kans op maatschappelijke onrust	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja

Risicodiagram

Risicobronnen en scenario's met een grote impact en een grote waarschijnlijkheid verdienen meer aandacht dan scenario's met beperktere gevolgen en kleinere kansen (gevolgenanalyse). Om de prioritering inzichtelijk te maken zijn de scenario's in concept ingedeeld in vier klassen (van hoog naar laag): prioriteit I tot en met IV.

Uit de gevolgenanalyse trekken we een aantal conclusies:

- Eén scenario zit in het **prioriteit I** gebied. Het betreft het scenario: (1) ziektegolf. Dit scenario kent een grote impact en grote waarschijnlijkheid.
- Elf scenario's zitten in het **prioriteit II** gebied. Het betreft de scenario's: overstroming, paniek in menigte (evenementen), verstoring drinkwatervoorziening, verstoring telecom/ICT, verstoring elektriciteitsvoorziening, extreme hittegolf, natuurbrand (riet/bos), uitbraak dierziekte, brand in dichte binnenstad en extreme koudegolf en het nieuw uitgewerkte scenario maatschappelijke onrust. Deze scenario's kennen of een grote impact, of een grote waarschijnlijkheid, of een combinatie daarvan.
- Zeven scenario's zitten in het **prioriteit III** gebied. Het betreft de scenario's: brandbare/ explosieve stof bij buisleiding, brandbare/explosieve stof bij wegvervoer, giftige stof bij spoorvervoer, incident op/onder water, brand in kwetsbaar object en verkeersincident op land en het nieuw uitgewerkte scenario Incident kerncentrale. Deze scenario's kennen een aanzienlijke tot (zeer)ernstige impact en een beperkte tot redelijke waarschijnlijkheid.
- Eén scenario zit in het **prioriteit IV** gebied. Het betreft het scenario: giftige stof bij inrichting. De huidige maatregelen en inspanningen (zoals BRZO-inspecties en bedrijfs-brandweren) hebben geleid tot mogelijke incidenten die beperkt zijn wat betreft impact en waarschijnlijkheid.

Prioritaire risico's

Veiligheidsregio IJsselland stelt vijf risico's vast met de hoogste prioriteit:

1. Ziektegolf (inclusief dierziekten);
2. Overstroming;
3. Brand in dichte binnenstad;
4. Verstoring nutsvoorziening (in 2014 was dit: elektriciteitsvoorziening)
5. Paniek in menigten.

Deze prioriteiten vormen vanaf 2014 voor Veiligheidsregio IJsselland en haar partners de basis voor diverse programma's en projecten om de risico's te beperken en beter voorbereid te zijn op eventuele incidenten.

Nieuwe risico's

Op basis van recente ontwikkelingen zijn er, naast de geprioriteerde risico's, vier aandachtsvelden te benoemen die vragen om het aanbrengen van accenten in de meerjarenbeleidsagenda. Dit zijn digitale verstoring (cyberveiligheid), klimaatverandering, maatschappelijke onrust en terrorisme. Deze vier aandachtsvelden konden nog niet worden opgenomen in de gevolgenanalyse en het risicodiagram, maar verdienen op basis van actualiteit, inhoud en mogelijke effecten extra aandacht.

Deze nieuwe risico's worden toegevoegd vanuit het perspectief van continuïteit voor de samenleving. Deze risico's kennen qua voorkomen een bovenregionaal en/of zelfs landelijk karakter. We lossen dergelijke vraagstukken niet regionaal op, maar de effecten komen wel regionaal en lokaal tot uitdrukking en daar ligt voor ons een duidelijke rol.

- **Digitale verstoring (cyberveiligheid)**

Internet is niet meer weg te denken in de huidige samenleving. Alles en iedereen is verbonden. Dat brengt nieuwe kansen, maar ook bedreigingen met zich mee. Door toenemende maatschappelijke afhankelijkheid van digitale systemen kunnen cyber-gerelateerde incidenten (digitale verstoring) grote impact hebben, soms met grote gevolgen. Cyberveiligheid is het streven naar het voorkomen van schade door verstoring, uitval of misbruik van ICT en, indien er toch schade is ontstaan, het herstel hiervan. De rol van veiligheidsregio's in deze is crisismanagement in relatie tot cyberincidenten. Cyberveiligheid is eigenlijk nog onontgonnen terrein voor veiligheidsregio's, maar door het thema te erkennen en op te nemen in het Risicoprofiel worden de eerste stappen gezet om het domein verder te verkennen en bijpassend netwerk op te bouwen, met daarbij specifieke aandacht voor publiek-private en civiel-militaire samenwerking.

- **Klimaatverandering**

Klimaatverandering is een feit, effecten van klimaatverandering al zichtbaar. Denk aan wateroverlast door grote regenbuien, langere periodes van hitte en droogte, en noodweer tijdens evenementen. Op lange termijn brengt klimaatverandering risico's met zich mee voor de fysieke veiligheid, zoals overstromingen door een stijgende waterspiegel en uitval van vitale functies door extreem weer. Waterveiligheid staat al hoog op de agenda in IJsselland, onder andere door samenwerkingsverbanden zoals de IJssel Vecht-Delta. Op andere effecten van klimaatverandering, zoals hitte en droogte, zijn we minder goed aangehaakt. Ook klimaat adaptieve maatregelen, zoals ruimtelijke inrichting, duurzame energie(opslag) en toepassing van andere bouwmaterialen, vragen onze aandacht. Veiligheidsregio IJsselland werkt al samen met gemeenten en provincie Overijssel in het kader van het Regionaal Adaptatie Plan, voert regio op het project Water en Evacuatie en ondersteunt gemeenten bij het uitvoeren van stresstesten.

- **Maatschappelijke onrust**

Maatschappelijke onrust betekent hevige ongerustheid en emotionele reacties bij (diverse) groepen mensen als gevolg van een schokkende gebeurtenis waarbij het risico bestaat op escalatie of verstoring van de openbare orde en veiligheid. Bijvoorbeeld door zedenzaken, een familiedrama, illegale of spontane evenementen, of polarisatie door tegenstellingen in de maatschappij. De snelle informatiedeling via sociale media draagt daaraan bij, net als het vertrouwen in overheidsoptreden. Bij een sociale calamiteit met maatschappelijke impact schakelen gemeenten in één klap over van hun reguliere bedrijfsvoering naar een crisisbestendige organisatie. Hierbij kunnen gemeenten en crisispartners leunen op een coördinerende of ondersteunende rol van Veiligheidsregio IJsselland.

- Terrorisme

Terrorismebestrijding is een nationaal thema, onder verantwoordelijkheid van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). Terrorisme kan een oorzaak zijn van (bijna) alle ramptypen uit het Risicoprofiel. Er is gekozen om moedwillig handelen c.q. terrorisme niet als een apart crisistype op te nemen. Een crisistype is immers “een categorie van mogelijke branden, rampen en crises die qua soort effecten en qua ontwikkeling in de tijd op elkaar lijken.” Dit betekent dat een andere aanleiding (terrorisme) voor hetzelfde incident (bijvoorbeeld een explosie) niet als een apart crisistype wordt opgevat. Duidelijk is, dat de maatschappelijke verontwaardiging en gevolgen voor het gevoel van veiligheid na een terroristische aanslag, bijzondere aandacht zullen vergen. Veiligheidsregio IJsselland heeft op interregionale schaal voorbereidingen getroffen voor incidenten met een terroristisch motief, en versterkt de samenwerking met belangrijke spelers op dit terrein, zoals Politie, het Openbaar Ministerie, de NCTV en Defensie.